

להיות סנדק אצל ב' אחים

בענין סנדקאות כמדומה אצל אנ"ש שיחיו אין נוהגים לכבד פעמיים י".
אם יכבדוהו יהא בשעטומ"צ טו.
(לקוטי שיחות חל"ה ע' 263)

להיות סנדק אצל ב' אחים – במרא דאתרא

.. על הפסוק (בס"פ ויחי) "וירא יוסף לאפרים בני שלשים גם בני מכיר בן מנשה יולדו על ברכי יוסף", איתא בתרגום יונתן: "יולדו על ברכי יוסף" – "כד אתילידו גזירינן יוסף". ויש לומר שמכאן ראי' לדברי אדה"ז² שתחילת כניסת נפש הקדושה לגוף היא בשעת המילה טו, שהרי הברית ("גזירינן") מכונה בפסוק כזמן של "אתילידו", ולכאורה הרי הברית הוא בסמיכות להלידה, אך לא "כד אתילידו"? ולפי דברי אדה"ז אתי שפיר – שאז הוא עת כניסת נפש הקדושה בגוף, שהיא בדוגמת הלידה.

אכן, אפשר ללמוד מתרגום יונתן זה, עוד ענין של הלכה:

מנהג ישראל הוא, והובא ברמ"א³, שאין מכבדים לאדם אחד להיות סנדק אצל שני אחים, וטעם לדבר מובא שם ברמ"א, היות ומילה הושוותה לקטורת, ועל הקטורת נאמר⁴ "מעולם לא שנה אדם בה". ומקשים על כך⁵ מתרגום יונתן זה, שהרי כאן כתוב ש"גזירינן יוסף", היינו שיוסף היה סנדק אצל "בני מכיר" (לשון רבים)?

2. או"ח מהד"ת סו"ס ד'.
3. רמ"א יו"ד סי' רסה סי"א.
4. יומא כו, א. רמב"ם הל' תמידין ומוספין פ"ד ה"ז.
5. הגהות יד שאלו לשו"ע יו"ד שם. ועיי"ש תירוצו עפמ"ש בנודע ביהודה מהר"ק יו"ד ספ"ו.

יד. ועד"ז באג"ק ח"יב ע' תלד [במענה לאחד שרצה להיות עוד הפעם סנדק אצל בנו (וראה בזה סי' שבח הברית ע' 71. שמירת הגוף והנפש ח"יב סי' קנ ס"ה)]:
"במ"ש ע"ד להיות סנדק ב"פ - לא ראיתי באנ"ש נוהגין כן".
ובקובץ מנהגי חב"ד בעניני ברית מילה וכו' (ע' 23 הערה 14) מובא בשם כ"ק אדמו"ר מהורש"ב ני"ע שאמר לאי' שהקפיד שלא לקחתו ב' פעמים לסנדק, שנמנעים מזה רק כשזה לכבוד הסנדק, אבל כשלוקחים לכבוד הרך הנימול אין הקפדה כזו. ולהעיר מהקטע הבא בפנים. וראה עוד בזה - ספר אוצר הברית שם סי' יד סי"ד-טו ובהערות, ע"ש.
טו. ראה עד"ז בס' שמירת הגוף והנפש ח"יב סי' קנ ס"ג ובהערות.

טז. וראה לקו"ש ח"ג ע' 763 בנוגע למקור דברי אדה"ז אלה.

ויש לומר, שמכאן סמך לדברי החתם סופר⁶, שמרא דאתרא יכול להיות סנדק אצל יותר מילד אחד לאותם הורים - ובדוגמת הקטרת הקטורת, שהדין של "חדשים לקטורת"⁷ הוא רק בנוגע לכהנים אחרים, אבל לא בנוגע לכהן הגדול, שיכול היה להקטיר קטורת כל אימת שירצה⁸.

ועל דרך זה יוסף מכיוון שהיה "השליט על הארץ"⁹ – (בדוגמת) מרא דאתרא.
(לקוטי שיחות ח"כ ע' 246)

לבישת טלית

זכורני שפעם נסע כ"ק מו"ח אדמו"ר לברית מילה, ולקח עמו את הטלית שלו, וכשלבשה בשעת הברית – לא בירך עלי', אך אמר והדגיש שהטעם שאינו מברך הוא מפני שכשבירך בבוקר על הטלית התכוין להוציא בברכתו את העיטוף בשעת הברית-מילה¹⁰.
(היכל מנחם ח"ג ע' רמה)

6. שו"ת חאו"ח סי' קנח-ט.

7. לשון המשנה יומא שם. הובא ברמ"א הג"ל.

8. יומא יד, א. רמב"ם הל' כלי המקדש פ"ה הי"ב.

9. מקץ מב, ו.

10. בשיחת ז' אדר שני תשי"א (תורת מנחם ח"ב ע' 281) איתא: "הברית מילה היתה כשלש ארבע שעות לאחר תפלת שחרית, לאחר כל השיעורים של הפסק - כפי שמצינו בשו"ע של רבינו הזקן כמה שיעורים: עד שיסיח דעתו, ב' שעות, וכיו"ב – ואעפ"כ, התעטף בהטלית שלו ללא ברכה. ואף שהי יכול להתעטף בטלית שאולה שאין מברכים עלי', מ"מ, התעטף בהטלית שלו דוקא, וללא ברכה, להורות שא"צ לברך עוה"פ גם לאחר שיעור הפסק", ולא נתפרש שם שהטעם לזה הוא כיון שהתכוון לכך בברכת הטלית בבוקר. אבל כמ"ש כאן כ"ה ברשימת היומן ע' ריז: "כ"ק מו"ח אדמו"ר הי' נוכח על ברית מילה, והי' סנדק. . לבש הטלית שלו. על שאלתי אם מברך הוא על הטלית, אמר, שאינו מברך, כי, בלבשו הטלית בעת התפילה, מכיון להוציא גם לבישתו להסנדקאות".

ויש שהטעמים סברת כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ בזה, שלא רצה לברך על הטלית שמתעטף בה בשעת הסנדקאות, כי עיטוף זה אינו לשם מצות קיום מצות ציצית אלא לכבוד, ועל לבישת טלית לכבוד אין מברכין (ראה או"ח סי' יח בבאר היטב סק"ד. שו"ע אדה"ז שם ס"ד. ובסי' יד סי"ח ובקו"א שם). אבל לאידך גיסא, מהראוי להימנע עד כמה שאפשר, מעשיית מצוה בלא ברכה לפני. ומכיון שנהוג שהסנדק לבוש בטלית בשעת הברית, ע"כ העדיף ללבוש טלית כזו שבירך עלי' בבוקר, שלדעת חלק מהפוסקים חלות הברכה עדיין עלי' (ראה בארוכה "סידור רבנו הזקן עם ציונים מקורות והערות" ס"ע תרסו ואילך. ושם מע' תרסד נתבארו שיטות הפוסקים בזה והנהגת כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ באיזו שיטה). וראה "התקשרות" גליון תשלט הערה 12.

[ברשימת היומן שם סיים: "וצ"ע בסדור סוף הל' ציצית". וב"סדור רבינו הזקן עם ציונים